

خلاصه گزارش
«راهکارهای بهبود رتبه ایران در گزارش انجام کسب‌وکار بانک جهانی»
۱. نماگر اجرای قراردادها^۱

گزارش‌های سالیانه شاخص «سهولت انجام کسب‌وکار» که از سال ۲۰۰۵ توسط بانک جهانی منتشر می‌شود، به بررسی محیط حقوقی و اداری کسب‌وکار در ۱۸۹ کشور جهان می‌پردازد. در این گزارش‌ها با رصد وضعیت ۱۰ فرآیند مختلف کسب‌وکار در قالب ۱۰ نماگر^۱ شروع کسب‌وکار، اخذ مجوزهای ساخت‌وساز، دسترسی به انرژی الکتریکی، ثبت مالکیت، دریافت اعتبار، حمایت از سهام‌داران خرد، پرداخت مالیات، تجارت فرامرزی، اجرای قراردادها و حل‌وفصل ورشکستگی، کشورها رتبه‌بندی می‌شوند. جایگاه ایران در این گزارش‌ها در سال‌های گذشته به تدریج بدتر شده به‌گونه‌ای که براساس آخرین گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۱۴، رتبه ۱۵۲ به جمهوری اسلامی ایران تعلق گرفته است.

با توجه به وضعیت نامناسب جمهوری اسلامی ایران در شاخص مذکور، گروه مطالعات کسب‌وکار در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، به سفارش کمیسیون حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی، پروژه‌ای مطالعاتی با هدف «بهبود رتبه ایران در گزارش انجام کسب‌وکار» را آغاز کرد. در این پروژه، با به‌کارگیری روش‌های کتابخانه‌ای و پیمایشی، مجموعه‌ای از راهکارها و پیشنهادهای اصلاح، حذف یا وضع قوانین، مقررات و رویه‌های اجرایی به‌منظور دستیابی به جایگاه اول منطقه در هر نماگر - با فرض ثبات وضعیت همه کشورها - براساس گزارش ۲۰۱۴ بانک جهانی ارائه شده است. در این مطالعات همچنین انطباق مندرجات گزارش‌های بانک جهانی درباره ایران با واقعیات موجود در کشور مورد بررسی قرار گرفته است. نکته قابل توجه، اختلاف فاحش اطلاعات مورد استفاده بانک جهانی برای تعیین وضعیت و رتبه ایران، با اطلاعات صحیح و واقعی است؛ به‌طوری که گام نخست برای بهبود رتبه کشور، اصلاح اشتباهاتی است که به‌دلیل ارائه اطلاعات ناقص و یا قدیمی از طریق پرسش‌شوندگان منتخب بانک جهانی، به‌اشنگتن ارسال می‌شود.

براساس مطالعه مربوط به نماگر اجرای قراردادها، مراحل اجرای قراردادها در ایران برخلاف ۳۹ مرحله‌ای که در گزارش ۲۰۱۴ بانک جهانی درج شده، ۲۸ مرحله می‌باشد. اصلاح این اشتباه در گزارش بانک جهانی منجر به بهبود رتبه ایران از ۵۲ به ۱۸ خواهد شد. با این وجود، از آنجا که کشورهایی که وضعیت آنها رصد می‌شود، برای ارتقای جایگاه خود در شاخص سهولت انجام کسب‌وکار، هر ساله اصلاحات تازه و کارآمدتری در قوانین، مقررات و رویه‌های خود اعمال می‌کنند، ضروری است اصلاحاتی در قوانین، مقررات و رویه‌های موجود در کشور آغاز شود. در جدول زیر پیشنهادهایی در این خصوص ارائه شده است.

۱. مشخصات گزارش تفصیلی به این شرح است: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی؛ گروه مطالعات محیط کسب‌وکار). «راهکارهای بهبود رتبه ایران در گزارش انجام کسب‌وکار بانک جهانی ۱. نماگر اجرای قراردادها»، شماره مسلسل ۱۳۴۸۱، بهمن‌ماه ۱۳۹۲.

جدول راهکارهای قانونی، مقرراتی و اجرایی با هدف رسیدن ایران به رتبه اول منطقه در نماگر اجرای قرارداد

براساس گزارش انجام کسب و کار (بانک جهانی - ۲۰۱۴)

بلندمدت (۲ سال تا ۵ سال)	میانمدت (۶ ماه تا ۲ سال)	کوتاهمدت (تا ۶ ماه)	
<p>۱. اصلاح بخش اخیر ماده (۲) قانون اجرای احکام مدنی و ساده‌سازی تشریفات اجرای احکام دادگاه‌ها در این قانون</p> <p>۲. خارج کردن امور غیرترافیعی از وظایف دادگاه‌ها با اصلاح قانون امور حسبی</p> <p>۳. برون‌سپاری و خصوصی‌سازی برخی خدمات قضایی</p> <p>۴. کاهش ارجاع اختلافات قراردادی به دادگاه</p>	<p>۱. تدوین طرح یا لایحه آیین دادرسی الکترونیکی به‌عنوان متنی که در قالب قانونی جامع با تجمیع، اصلاح و تکمیل مقررات موجود در قوانین، مقررات، طرح‌ها و لوایح موجود در رابطه با آیین دادرسی الکترونیکی</p> <p>۲. اصلاح ماده (۹) قانون حمایت خانواده</p> <p>۳. افزایش حد نصاب مالی شوراهای حل اختلاف بعد از اصلاح ساختار این شوراهای</p> <p>۴. بازنگری در مقررات تجدید، تأخیر و توقف دادرسی در قانون آیین دادرسی مدنی در لایحه اصلاح آیین دادرسی مدنی از طریق تدوین طرح یا لایحه‌ای برای اصلاح قانون آیین دادرسی مدنی</p> <p>۵. بازنگری در مقررات کارشناسی و کاهش تشریفات آن در لایحه اصلاح قانون آیین دادرسی کیفری از طریق تهیه طرح یا لایحه‌ای برای اصلاح قانون آیین دادرسی مدنی</p>	<p>۱. تسریع در بررسی لایحه آیین دادرسی تجاری</p> <p>۲. تقدیم لایحه پلیس قضایی به مجلس شورای اسلامی و بررسی آن با در نظر گرفتن تأثیر آن بر نماگر اجرای قرارداد</p>	<p>راهکارهای قانونی</p>
	<p>۱. اصلاح آیین‌نامه ارائه خدمات الکترونیک قضایی</p> <p>۲. اصلاح آیین‌نامه تعرفه حق‌الوکاله، حق‌المشاوره و هزینه سفر وکلای دادگستری با هدف کاهش شاخص هزینه‌ها در نماگر اجرای قرارداد</p>		<p>راهکارهای مقرراتی</p>
<p>اجرای مقررات دادرسی الکترونیکی برای شهروندان در مراکز استان‌ها و شهرهایی که وزارت دادگستری تعیین می‌کند و اجرای سراسری مقررات دادرسی الکترونیکی</p>	<p>۱. اجرای مقررات دادرسی الکترونیکی برای وکلا و لازم‌الاتباع بودن این مقررات برای آنها</p> <p>۲. تأسیس سامانه دسترسی اجرای احکام دادگستری به اطلاعات اموال و وجوه تجار و توسعه دامنه شمول آن (لایحه دادرسی تجاری)</p> <p>۳. راه‌اندازی بانک اطلاعات سوابق قضایی محکومین قطعی</p> <p>۴. طرح دعوی، ارجاع پرونده، تشکیل جلسه دادرسی، استماع شهادت شهود،</p>	<p>۱. استفاده از ظرفیت‌های «درگاه خدمات قضایی» برای شروع دعوا و تقدیم دادخواست و پیگیری آن</p> <p>۲. ابلاغ الکترونیکی اوراق قضایی</p> <p>۳. پیش‌بینی تمهیدات لازم برای آموزش و تربیت قضات متخصص در امور تجاری تا با تصویب لایحه تجارت تشکیل دادگاه‌های تجاری با سرعت دنبال شود و با کیفیت بالا به دعاوی رسیدگی کند.</p>	<p>راهکارهای اجرایی</p>

بلندمدت (۲ سال تا ۵ سال)	میانمدت (۶ ماه تا ۲ سال)	کوتاهمدت (تا ۶ ماه)	
	<p>ابلاغ دادنامه و دیگر اوراق قضایی و اوراق مربوط به اجرائیه و نیابت قضایی از طریق سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی</p> <p>۵. ایجاد پایگاه اطلاع‌رسانی الکترونیکی قوه قضائیه و انتشار آگهی در این پایگاه</p> <p>۶. تکلیف به ابلاغ از طریق وسایل ارتباط از راه دور در ابلاغ در خارج از کشور</p> <p>۷. تکلیف به قید نشانی الکترونیکی خواهان در دادخواست</p> <p>۸. مطالبه حق از طریق داده‌پیام</p> <p>۹. تشکیل دادگاه‌های تخصصی تجاری</p> <p>۱۰. ایجاد سامانه الکترونیکی شناسایی اموال اشخاص حقیقی و حقوقی</p> <p>۱۱. تشکیل سامانه الکترونیکی سابقه محکومان مالی</p> <p>۱۲. تأمین امکانات بودجه‌ای و اداری و فراهم آوردن پیش‌نیازها</p> <p>۱۳. راه‌اندازی نظام‌های اطلاعاتی مربوط به گردش پرونده‌ها و آمارهای قضایی</p> <p>۱۴. تهیه نقشه کاداستر</p> <p>۱۵. تهیه شناسنامه هویت ژنتیکی افراد</p> <p>۱۶. انتشار آنلاین آرای صادره از سوی محاکم با حفظ حریم خصوصی اشخاص</p> <p>۱۷. رقومی نمودن اقلام اطلاعاتی سند و اجرایی نمودن ثبت نوین با استفاده از فناوری اطلاعات توسط سازمان ثبت</p> <p>۱۸. استفاده از فناوری اطلاعات در برقراری ارتباط بین مراجع قضایی و سایر نهادهای تابعه یا مرتبط از قبیل سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، سازمان زندان‌ها، سازمان پزشکی قانونی</p>		

